

آشنایی با قراردادهای آتی

شرکت بورس کالای ایران
مدیریت توسعه بازار مشتقه
اداره توسعه ابزارهای مالی

abcBourse.ir

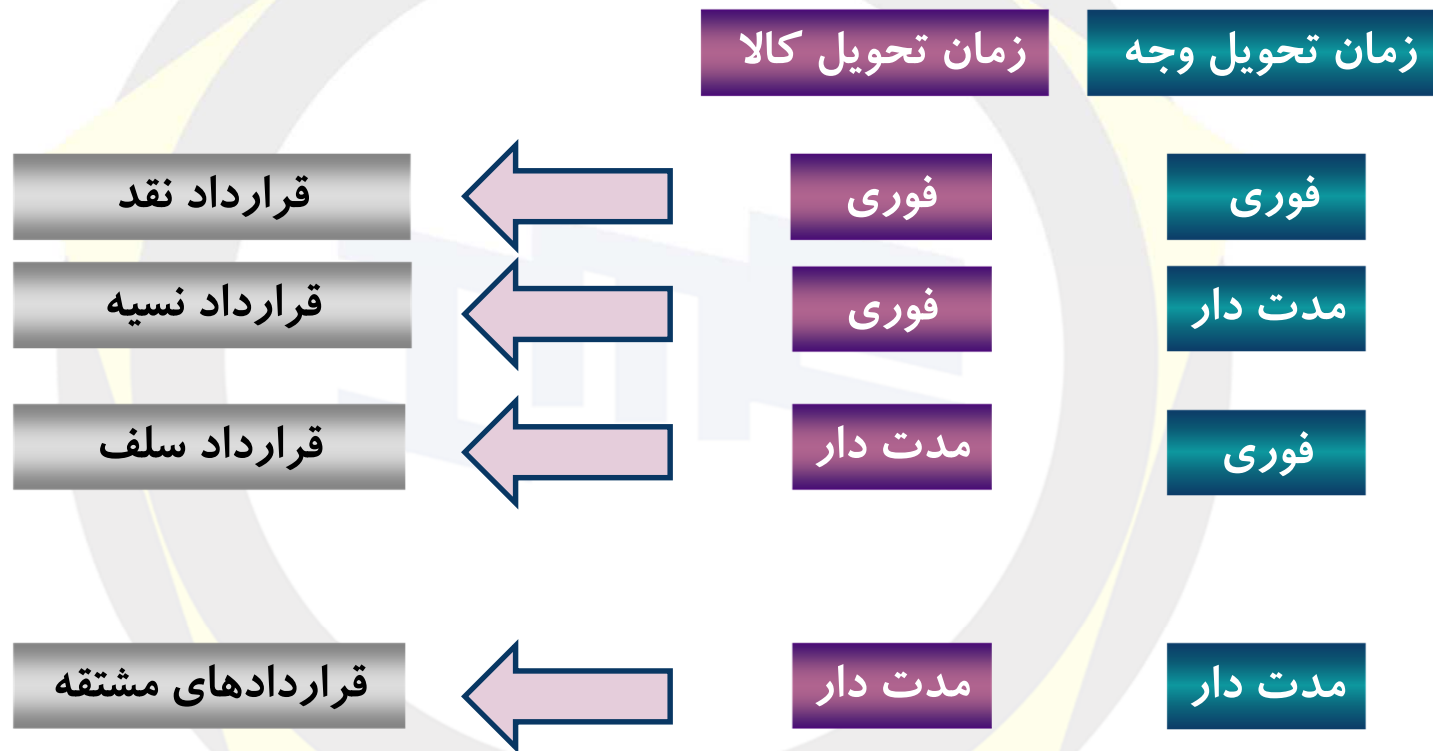
@abcBourse_ir

مرجع آموزش بورس

بازنشر:

تقسیم بندی قراردادهای

تقسیم‌بندی معاملات مشتقه

پیمان‌های آتی (Forward)

۱

قراردادهای آتی (Futures Contract)

۲

قراردادهای اختیار معامله (Options)

۳

قراردادهای سوآپ (Swap)

۴

پیمان های آتی

- فردی تعهد فروش مقدار مشخصی از یک کالا را در سررسید مشخصی در زمانی در آینده به فرد دیگری می دهد و آن فرد نیز تعهد خرید آن مقدار مشخص کالا را در سررسید توافق شده، به طرف مقابل می دهد.

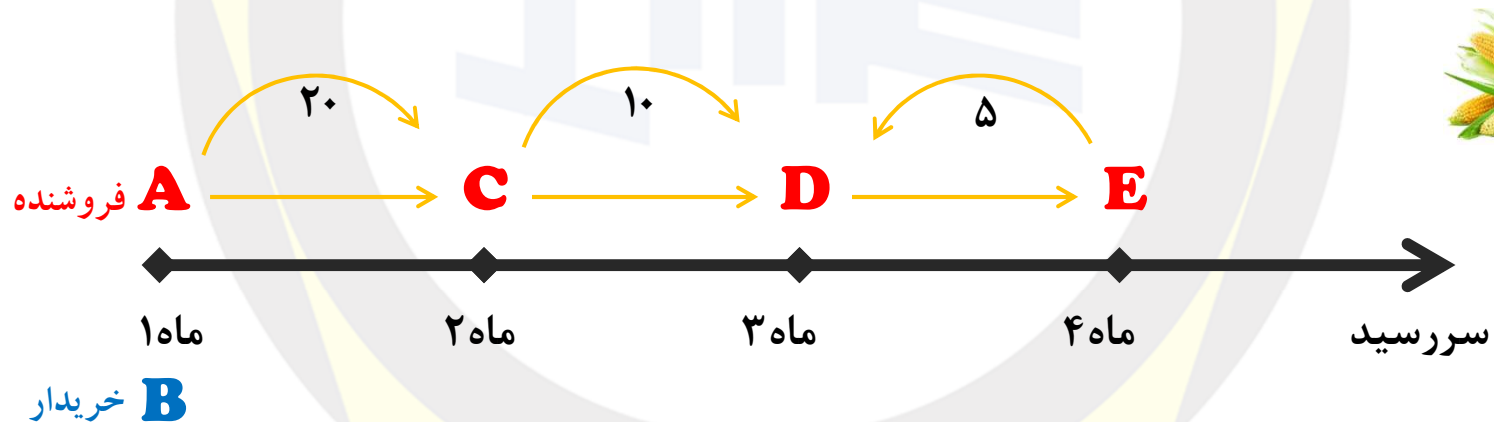

پیمان‌های آتی

- پیمان‌های آتی و قدمت آنها
- پیمان‌های آتی عمدتاً در بازارهای خارج از بورس (OTC) مورد معامله قرار می‌گیرند.
- اگر به هر دلیلی فرد فروشنده یا خریدار قادر به انجام تعهد خود نباشد، بایستی فردی را جایگزین خود قرار دهد که این تعهد را قبول نماید و از عهده انجام آن برآید.

معاملات ثانویه پیمانهای آتی

قیمت‌های نقد بازار	۱۳۰	۱۴۵	۱۴۰	۱۲۵	۱۴۰
قیمت‌های آتی	۱۵۰	۱۷۰	۱۶۰	۱۴۵	۱۴۰

مشکلات موجود در پیمان های آتی

□ ریسک اعتباری (ریسک نکول یا ریسک طرف قرارداد)

برای کاهش ریسک اعتباری و ایفای تعهدات هر دو طرف معامله، متداول ترین راه صرفاً اعتماد متقابل به یکدیگر بود.

□ ریسک نقدشوندگی

در پیمان های آتی، به دلیل وجود ریسک اعتباری و استاندارد نبودن اجزای قرارداد، نقد شوندگی پایین بوده و این دلیلی بر ورود قراردادهای **Forward** در قالب جدیدی در بازار تحت عنوان قراردادهای آتی شد.

تاثیر معاملات در بورس بر ریسک اعتباری

- برطرف شدن ریسک اعتباری از طریق اتاق پایاپای
 - اتاق پایاپای با ایجاد اعتماد در بین خریداران و فروشندگان از طریق مکانیسم اخذ وجه تضمین تا حد زیادی ریسک اعتباری قراردادها را کاهش می‌دهد.
 - مکانیسم اخذ وجه تضمین
- در این مکانیسم، اتاق پایاپای از طرفین خرید و فروش در لحظه انعقاد قرارداد درصدی از ارزش معامله را به عنوان ودیعه و وجه تضمین قرارداد دریافت می‌کند که در سررسید قرارداد نکول نکنند و کالا را تحویل دهند.

تأثیر معاملات در بورس بر ریسک نقدشوندگی

- استانداردهای راه کار حل مشکل نقد شوندگی

مشخصات قرارداد

تعیین نوع دقیق دارایی پایه

زمان مانده تا سررسید

محل تحویل

اندازه قرارداد

مکانیزم تحویل

قراردادهای آتی و پیمانهای آتی

- قراردادهای آتی از نظر ماهوی تفاوت چندانی با پیمانهای آتی ندارند و تفاوتها تنها در شکل ظاهری آنها و نحوه معاملات آنها می باشد.

قراردادهای آتی	پیمانهای آتی
استاندارد بودن مشخصات قرارداد (در نتیجه افزایش نقدشوندگی)	استاندارد نبودن مشخصات قرارداد
معامله در بورس (شفافیت قیمت)	معامله در خارج از بورس
اتاق پایاپای (پایاپای روزانه) و نبود ریسک اعتباری، وجود مکانیسم وجه تضمین و کاهش ریسک اعتباری	پایاپای دوطرفه و وجود ریسک اعتباری بالا
نقد شوندگی بالا	نقد شوندگی پایین
انعطاف پذیری پایین	انعطاف پذیری بالا

مشخصات قرارداد آتی

مشخصات قرارداد آتی

نوع دارایی پایه و استاندارد کالا

اندازه قرارداد آتی

ماه قرارداد آتی

وجه تضمین اولیه

حد نوسان قیمت روزانه

حداکثر حجم هر سفارش

سقف مجاز موقعیت‌های باز

دوره و ساعت معاملات و تاریخ سررسید

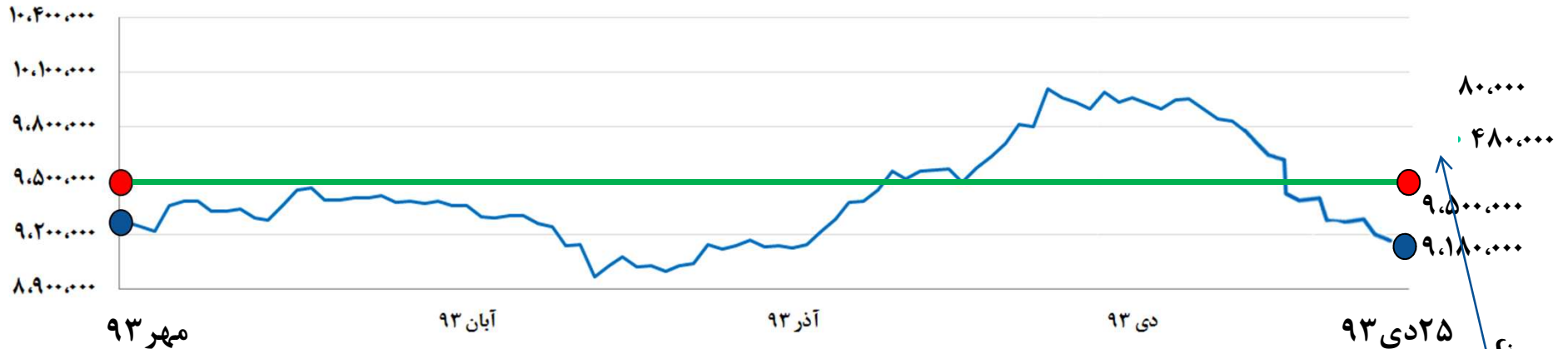
تحویل و مهلت گواهی آمادگی تحویل

کارمزدها و جرایم

شمای کلی معاملات قراردادهای آتی

پوشش ریسک نوسانات قیمت با قرارداد آتی

مابه التفاوت

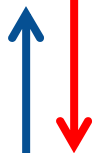
قرارداد آتی

مقدار سکه مورد نیاز ۱۰ سکه طلا

در صورت کاهش قیمت نیز یا فروشنده کالا را با قیمت بالاتر از بازار نقدی تحویل خریدار می دهد یا با پرداخت جرایم نکول می کند و خریدار کالا را از بازار نقدی تهیه می کند.

وجه تضمین ۱۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

فروشنده

خریدار

فروشنده

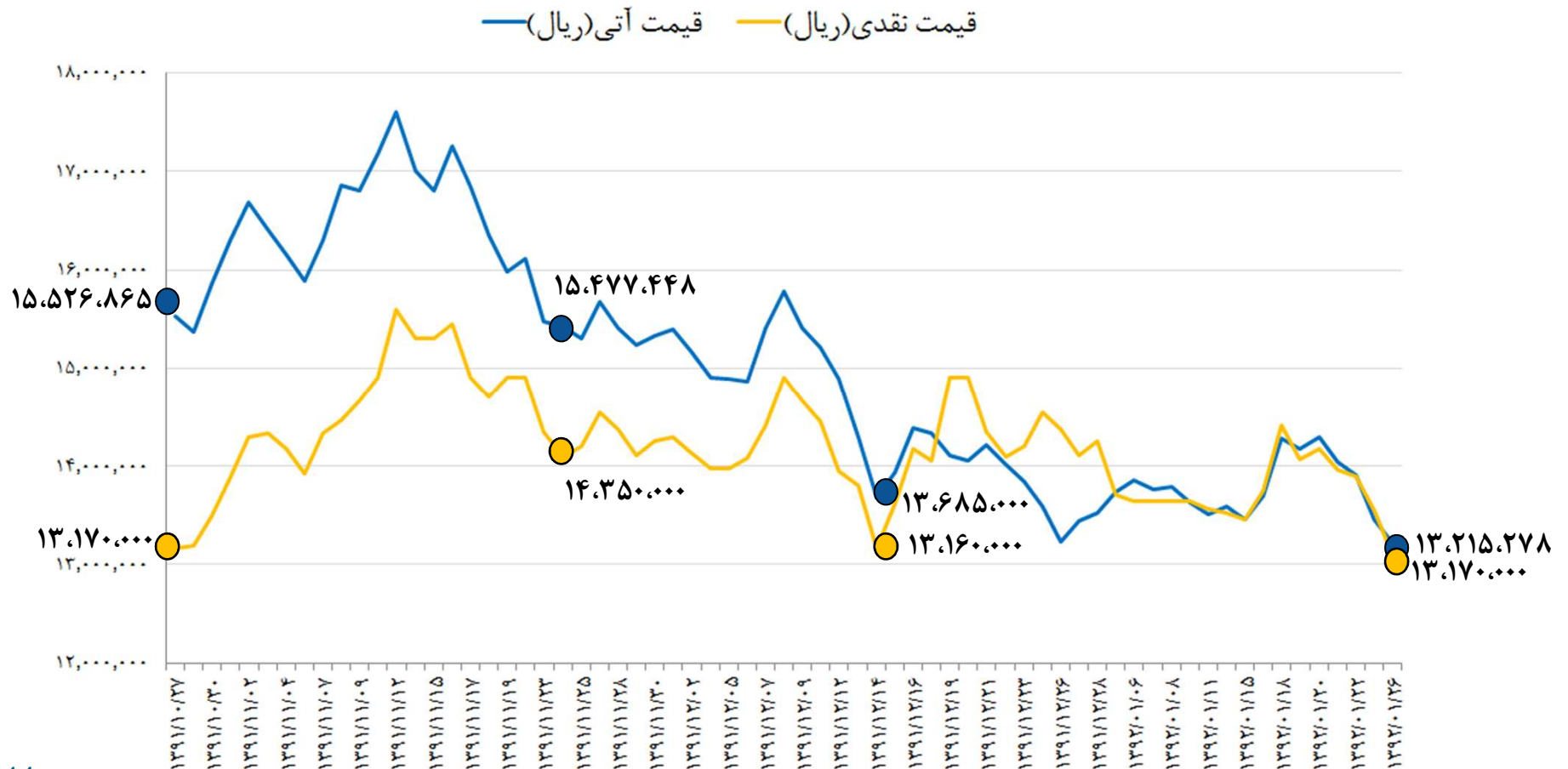
در صورت نکول تحویل فروشنده

خریدار

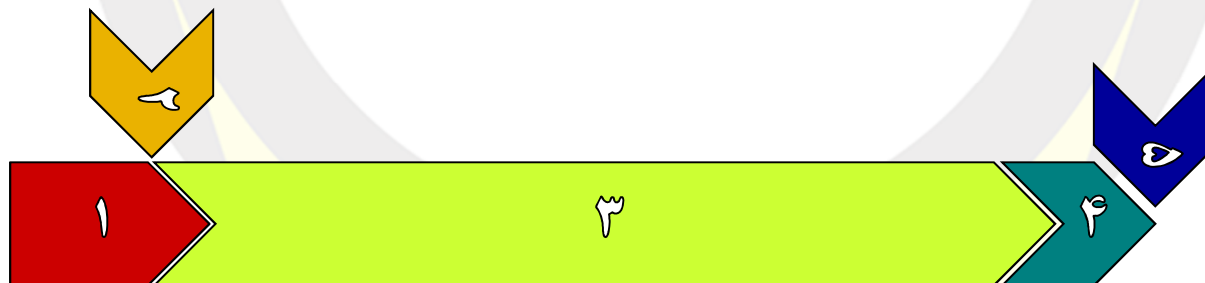
همگرایی قیمت‌های نقدی و آتی در سررسید

قیمت‌های نقدی و آتی دوره معاملاتی قرارداد GCFA92 (۲۷ دی ۱۳۹۱ الی ۲۶ فروردین ۱۳۹۲)

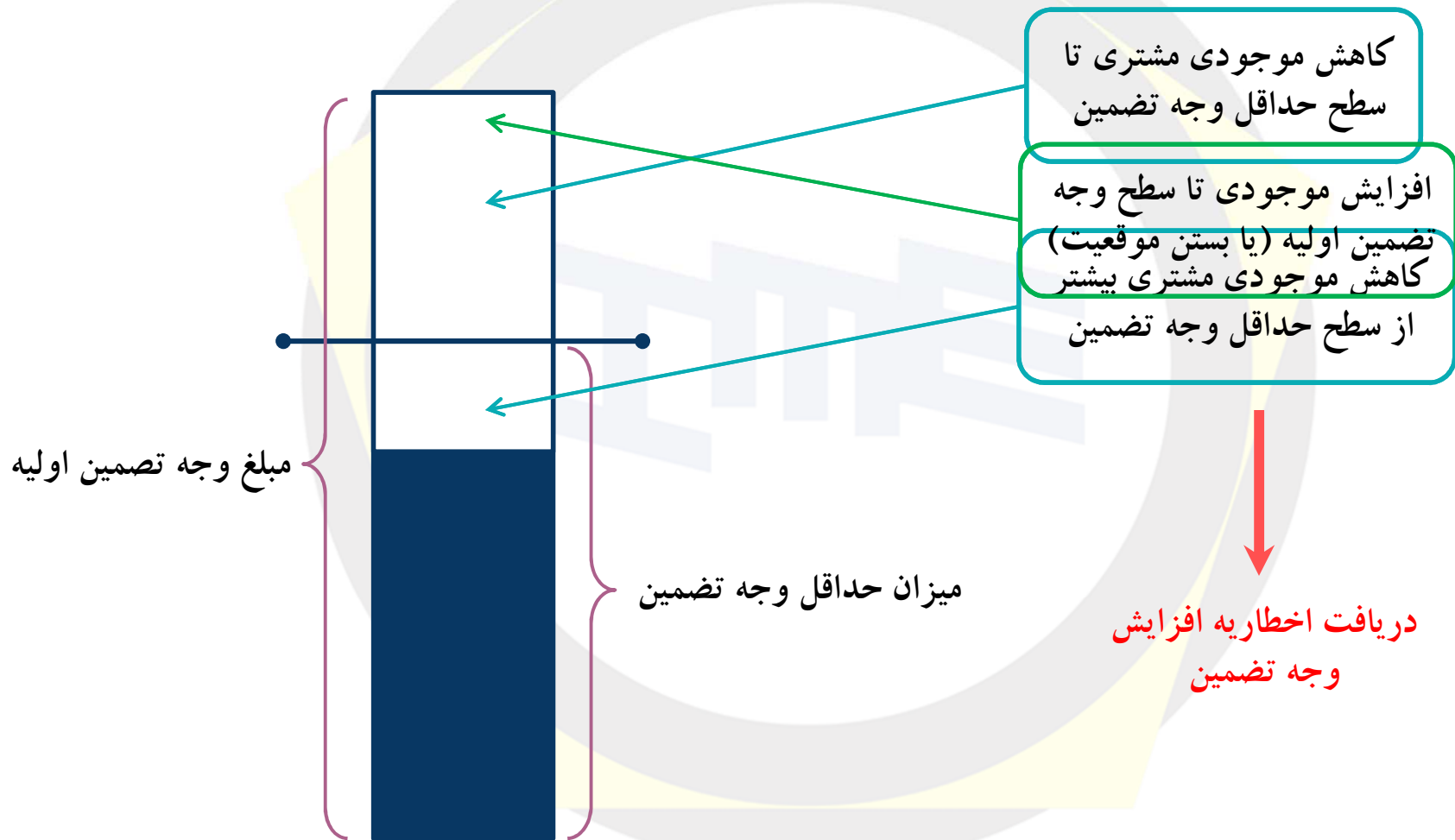

مراحل جلسه معاملاتی

انجام معامله	ویرایش و حذف سفارش	ورود سفارش	
X	✓	✓	۱. دوره پیش گشایش
✓	X	X	۲. حراج تک قیمتی
✓	✓	✓	۳. حراج پیوسته
✓	✓	X	۴. دوره پایانی معاملات
X	X	X	۵. بسته شدن جلسه معاملاتی

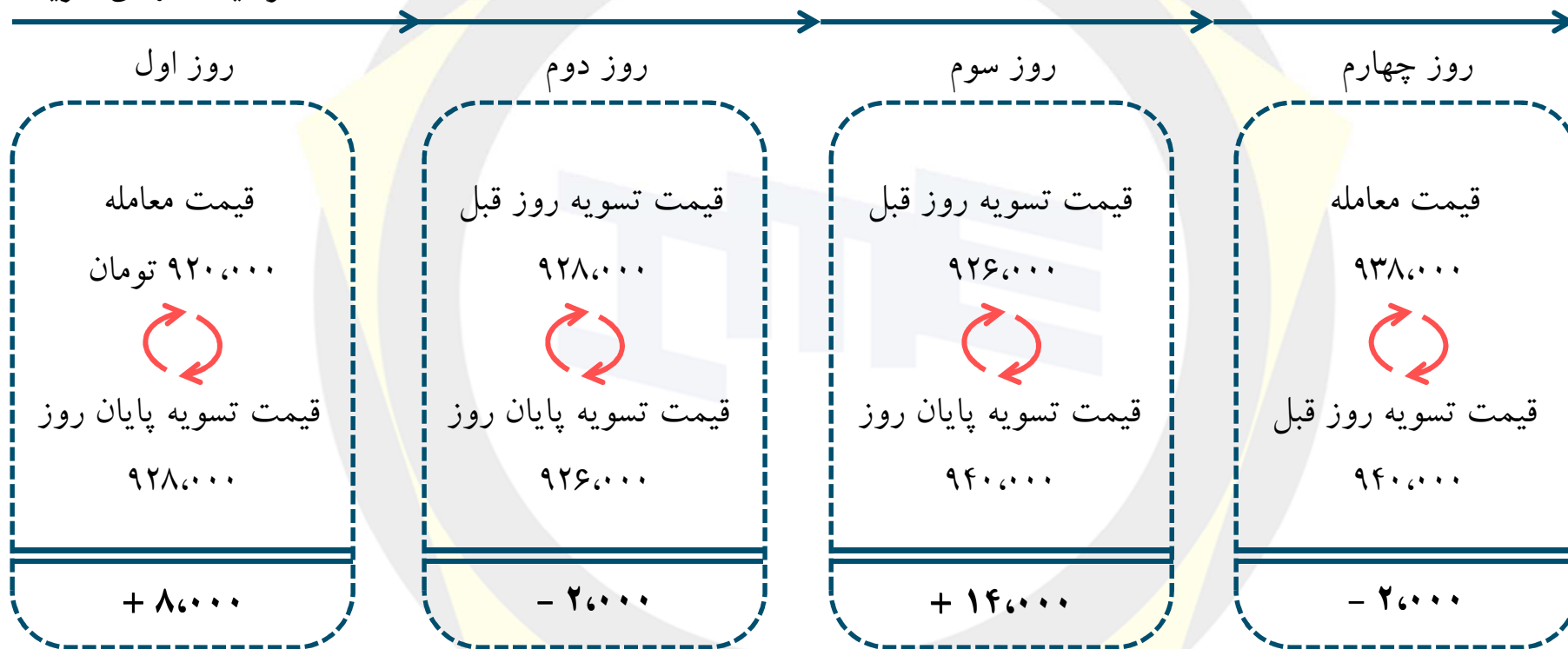
حداقل وجه تضمین اولیه و دریافت اختطاریه

پایپای روزانه

فروش (بستن موقعیت)
 اخذ موقعیت تعهدی

اخذ موقعیت تعهدی خرید

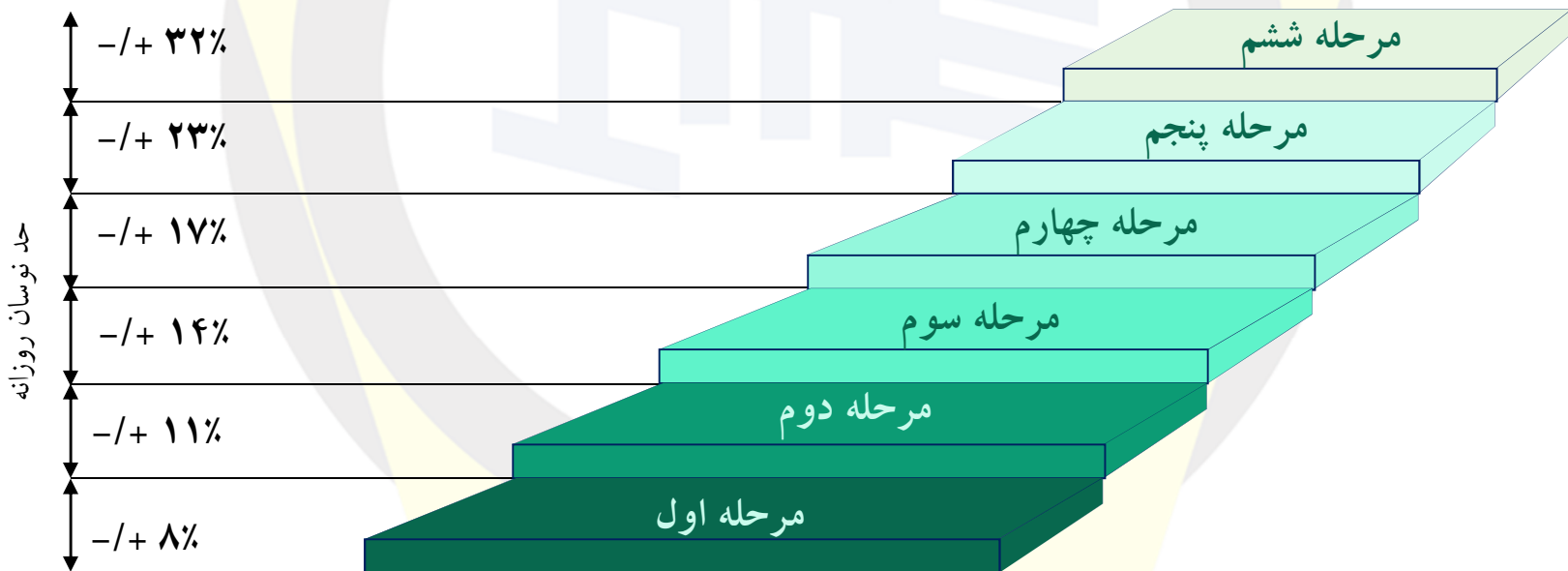
$$+ ۸,۰۰۰ - ۲,۰۰۰ + ۱۴,۰۰۰ - ۲,۰۰۰ = + ۱۸,۰۰۰ \text{ خالص سود در ۴ روز}$$

پایاپای روزانه برای طرفین معامله

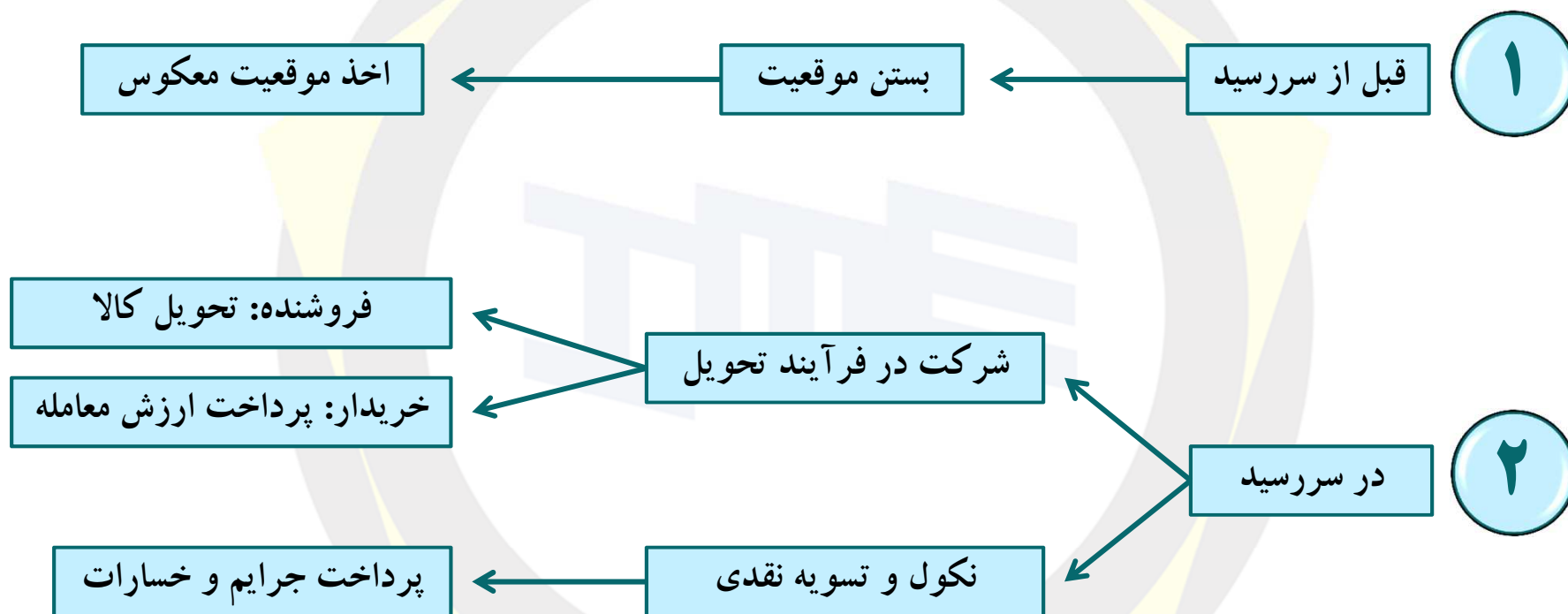
روز	موقعیت سود(زیان)	موجودی	قیمت معامله	قیمت تسویه	موجودی	موقعیت سود(زیان)	موجودی
۰	وجه تضمین اولیه A ← ۱۰۰	۱۰۰ → وجه تضمین اولیه B	-		۱۰۰		
اول	خرید + ۱	۹۹	۹۴۹	۹۵۰	۱۰۱	فروش - ۱	
دوم	-	۱۰۸	-	۹۴۱	۹۲	+ ۹	
سوم	-	۱۲۱	-	۹۲۸	۷۹	+ ۱۳	
چهارم	-	۱۳۲	-	۹۱۷	۶۸	+ ۱۱	
پنجم	فروش - ۵		۹۱۲		۶۳		دریافت اختاریه
	وجه تضمین اولیه C ۱۰۰						
	خرید + ۳			۹۱۵			
ششم	-	۱۳۶	-	۹۱۳	۱۰۱	+ ۲	
هفتم	-	۱۴۱	-	۹۰۸	۹۴	+ ۵	

بازار جبرانی

- در صورتی که کارگزار نتواند موقعیت تعهدی باز مشتری دارای خطاریه افزایش وجه تضمین را در مهلت مقرر ببندد، بازار جبرانی تشکیل می شود.
- بازار جبرانی متشکل از ۶ دوره ی ۱۰ دقیقه ای حراج تک قیمتی است.

خروج از بازار

تابلو معاملاتی

تفاوت قیمت معامله شده با قیمت تسویه روز قبل
 تاریخ و زمان آخرین سفارش خرید یا فروش وارد شده
 سفارشات شرح نماد معاملاتی خرید و فروش

قرارداد آتی سکه طلا تحویل تیرماه ۱۳۹۵

نماد	تقاضا		عرضه		قیمت های معامله شده			
	حجم	قیمت-ریال	حجم	قیمت-ریال	اولین	بالاترین	پایین ترین	آخرین
نماد معاملاتی GCTR۹۵	۱۱	۹,۲۰۵,۰۰۰	۵۲	۹,۲۱۰,۰۰۰	۹,۲۰۵,۰۰۰	۹,۲۱۰,۰۰۰	۹,۲۰۰,۰۰۰	۹,۲۰۵,۰۰۰
	۵۲	۹,۲۰۰,۰۰۰	۱۳۱	۹,۲۱۵,۰۰۰	-۱۰,۳۸۳	-۵,۳۸۳	-۱۵,۳۸۳	-۱۰,۳۸۳
	۱۰۵	۹,۱۹۵,۰۰۰	۱۶۶	۹,۲۲۰,۰۰۰	-۰.۱۱%	-۰.۰۶%	-۰.۱۷%	-۰.۱۱%
	-	حجم (تن)	-	ریال	تاریخ و زمان کشف اولین قیمت در حراج تک قیمتی			
شنبه ۲۶ تیر ۱۳۹۵	دوشنبه ۹ آذر ۱۳۹۴	۱۱:۰۹:۵۶	دوشنبه ۹ آذر ۱۳۹۴	۱۰:۳۰:۰۰	تاریخ و زمان انجام شده معامله			
اندازه قرارداد	قیمت تسویه روزانه	حجم	ارزش	موقعیتهای باز	تغییر موقعیتهای باز نسبت به روز قبل تا لحظه ثبت تصویر تابلو			
۱۰	۹,۲۱۵,۳۸۳	۳۰۰	۲۷,۶۱۱,۲۰۰	۷,۴۴۶	مجموع موقعیتهای باز از ابتدای شروع نماد تا لحظه ثبت تصویر تابلو			
سکه تمام	یکشنبه ۸ آذر ۱۳۹۴		هزار ریال	۹۷	حجم قراردادهای معامله شده تا لحظه ثبت تصویر تابلو			

تغییر موقعیتهای باز نسبت به روز قبل تا لحظه ثبت تصویر تابلو

مجموع موقعیتهای باز از ابتدای شروع نماد تا لحظه ثبت تصویر تابلو

ارزش قراردادهای معامله شده تا لحظه ثبت تصویر تابلو

حجم قراردادهای معامله شده تا لحظه ثبت تصویر تابلو

قیمت تسویه روز قبل

قراردادهای آتی

- موقعیت تعهدی باز

موقعیتی تعهدات دارنده موقعیت به یکی از روش‌های زیر ساقط نشده است:

۱. بستن موقعیت (معامله معکوس) ۲. معاوضه فیزیکی

۳. تحویل ۴. تسویه نقدی

- موقعیت تعهدی خرید

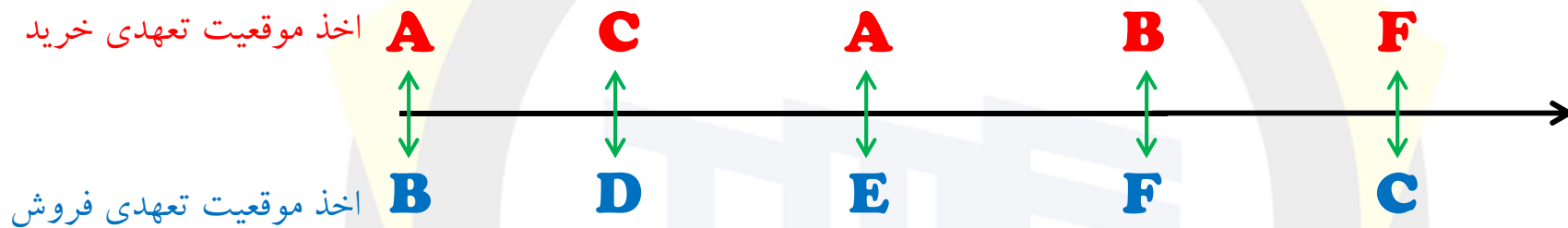
دارنده آن تا زمان ساقط نشدن تعهد، ملزم به ایفای تعهدات مربوط به خرید دارایی پایه است

- موقعیت تعهدی فروش

دارنده آن تا زمان ساقط نشدن تعهد، ملزم به ایفای تعهدات مربوط به فروش دارایی پایه است

رابطه موقعیت‌های باز با حجم معاملات

حجم معاملات	۱	۲	۳	۴	۵
موقعیت‌های باز	۱	۲	۳	۳	۲

- اگر هر دو طرف معامله، معامله ابتدایی انجام دهند یک واحد به موقعیت‌های تعهدی بازار اضافه می‌شود.
- اگر یکی از طرفین معامله ابتدایی باشد موقعیت‌های تعهدی بازار تغییر نمی‌کند.
- اگر دو طرف معامله جبرانی باشند یک واحد از تعداد موقعیت‌های تعهدی بازار کاهش می‌یابد.